

Άρθρο/έρευνα της μαθητικής ομάδας Αγωγής Υγείας του 1^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών, στην ημερίδα Αγωγής Υγείας που διοργάνωσε η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία (ΚΕΚΥΚΑμεΑ) και τη Σχολή Γονέων Νομού Πέλλας. Τα πρακτικά της ημερίδας δημοσιεύτηκαν σε τόμο με τα στοιχεία: Κιουρτσής,Κ., επιμέλεια (2006). *Συμπεριφορές και προκαταλήψεις απέναντι στους γραπτούς και στους άγραφους κανόνες του Σχολείου, της Οικογένειας και της Κοινωνίας*. Έδρα: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας-Τομέας Αγωγής Υγείας. ISBN : 960- 9169-0-9.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο Γυμνάσιο Γιαννιτσών

ΤΙΤΛΟΣ: ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Αλίκη Ιγνατιάδου

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1. Νινιατσούδη Άννα
2. Νίρλας Στέλιος
3. Παλάγκα Αφροδίτη
4. Πανίδης Ηλίας
5. Παντελίδου Ελπίδα
6. Παπαδόπουλος Θωμάς
7. Παπαδοπούλου Αθηνά
8. Παπαδοπούλου Αφροδίτη
9. Παπαδοπούλου Ελπίδα
10. Παπαδοπούλου Θεοδώρα
11. Παπαδοπούλου Κυριακή
12. Παπαπέτρου Δέσποινα
13. Παπαστεργίου Νίκη
14. Παρόγλου Κέλη
15. Πασπάλη Αναστασία
16. Πεγκλής Γιώργος
17. Πέγκα Ζωηλένα
18. Πετρίδου Ελεάνα
19. Πυριτίδης Νίκος
20. Ρεβυθιάδης Νίκος
21. Ρώνης Παναγιώτης
22. Σαββαΐδου Κυριακή

Παρουσίαση της διαδικασίας προετοιμασίας και υλοποίησης του προγράμματος

Πραγματοποιήθηκαν 8 συναντήσεις στα πλαίσια υλοποίησης του ερευνητικού προγράμματος μεταξύ των μαθητών (που συμμετείχαν στο πρόγραμμα) και της υπεύθυνης καθηγήτριας Αλίκης Ιγνατιάδου.

Η πρώτη συνάντηση είχε σκοπό τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και μεταξύ των μαθητών και της καθηγήτριας, δεδομένου ότι κρίθηκε σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα πιο οικείο «περιβάλλον» που θα ευνοούσε την έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων αλλά και την πιο εκούσια και αυθόρμητη συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες που είχαν προγραμματιστεί. Αν και οι μαθητές ήδη γνωρίζονταν στενά μεταξύ τους και ασφαλώς με την καθηγήτρια τους, αυτή η πρώτη συνάντηση βοήθησε στη δημιουργία ενός κλίματος εφορίας, στη συνειδητοποίηση ότι αυτοί (μαθητές και μαθήτριες) αποτελούσαν μια ξεχωριστή ομάδα και ότι η τακτική και οι δράσεις που θα ακολουθούσαν από εδώ και πέρα θα διαφοροποιούνταν αισθητά από τις αντίστοιχες «δράσεις» μέσα στη σχολική τάξη.

Στη δεύτερη συνάντηση, μετά από μια σύντομη παρουσίαση των σκοπών που εξυπηρετεί το ερευνητικό πρόγραμμα και των θεματικών πεδίων στα οποία αυτό αναφέρεται, ζητήθηκε από τους μαθητές να απαντήσουν σε δύο ερωτήματα:

1. Ποια θέματα που αφορούν τους ίδιους και σχετίζονται με συνήθειες, επιλογές, συμπεριφορές τους ή έχουν σχέση με το οικογενειακό, σχολικό, φιλικό ή και το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον «κεντρίζουν» το ενδιαφέρον τους;
2. Ποιο από αυτά τα θέματα θα ήθελαν να προσεγγίσουν και να μελετήσουν μέσα από τη διενέργεια ερευνητικής διαδικασίας;

Μετά από τη διατύπωση πολλών προτάσεων από τους μαθητές και τις μαθήτριες, που καταγράφηκαν στο πίνακα από την υπεύθυνη καθηγήτρια, αναζητήθηκαν κοινά σημεία, σημεία σύγκλισης στις καταγεγραμμένες προτάσεις. Στη συνέχεια προσδιορίστηκε το αντικείμενο της έρευνας και διατυπώθηκε με ακριβή τρόπο το βασικό θέμα βάσει του οποίου θα θέτονταν οι επιμέρους ερωτήσεις. Το βασικό θέμα, τίτλος της έρευνας πήρε την εξής μορφή : «Εφηβοι και παρέα». Η συγκεκριμένη διατύπωση υπαγορεύτηκε από την ανεμπόδιστη έκφραση πολλών και διαφορετικών προτάσεων από μέρους των μαθητών, όσον αφορά την επιλογή του ειδικού θέματος. Επιπλέον η επιλογή της συγκεκριμένης “προσέγγισης” θεωρήθηκε ενδιαφέρουσα, γιατί καθιστούσε σε μεγάλο βαθμό εφικτή την παράλληλη μελέτη πολλών σχετικά και διαφορετικών θεμάτων που αφορούν τον έφηβο και τη συμπεριφορά του (εφηβική παρέα και συμπεριφορά, εφηβική παρέα και σχολικοί κανόνες, εφηβική παρέα και οικογένεια....).

Στην τρίτη συνάντηση η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας συζήτησε θέματα που αφορούν τη διεξαγωγή της έρευνας. Τέτοια θέματα είναι η εύρεση οικονομικών πόρων για αγορά υλικών αλλά και άλλων μέσων, όπως Η/Υ, φωτοαντιγραφικό μηχάνημα κλπ., η επιλογή ατόμων ή επιμέρους ομάδων που θα προσέφεραν ειδικές εργασίες που απαιτούνταν από την ερευνητική διεργασία π.χ. καταγραφή στοιχείων με χρήση προγράμματος Η/Υ, παραγωγή φωτοαντιγράφων, διακίνηση ερωτηματολογίων κλπ. Αποφασίστηκε ακόμα η καταγραφή σε ημερολόγιο των δραστηριοτήτων της ομάδας, των επιμέρους ομάδων αλλά και αυτών που θα αναλάβει το κάθε μέλος ξεχωριστά. Πιο αναλυτικά :

Συγκροτήθηκαν ομάδες. Καταμερίσθηκαν οι εργασίες σε πρώτη φάση στις ομάδες και στη συνέχεια στο εσωτερικό της ομάδας. Διαμορφώθηκε «ένα συμβόλαιο», μια συμφωνία, μεταξύ των ομάδων και της καθηγήτριας που όριζε με αρκετή ευελιξία : τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων, τους άξονες δράσης, ένα χρονοδιάγραμμα εργασιών .

Στη συνέχεια καθορίστηκε ο σκοπός της έρευνας ο οποίος εκφράστηκε ότι θα πρέπει να είναι δηλωμένος από την αρχή σε όλους και ιδιαίτερα στους ερωτώμενους. Ως σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ορίστηκε η επίδραση της παρέας στη συμπεριφορά του εφήβου και η καταγραφή των σημαντικότερων «στοιχείων» που πρέπει, σύμφωνα με τους ερωτώμενους, να χαρακτηρίζουν την εφηβική παρέα. Επιπλέον, καθορίστηκε από την ερευνητική ομάδα ο ακριβής αριθμός του δείγματος της έρευνας (30 άτομα) και η ειδική κατηγορία πληθυσμού στην οποία θα δίνονταν το ερωτηματολόγιο (μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίων).

Στην τέταρτη, πέμπτη και έκτη συνάντηση η ερευνητική ομάδα προχώρησε στην επιλογή των επιμέρους ερωτήσεων. Η διατύπωση των προτάσεων έγινε από εκπροσώπους των επιμέρους ομάδων και καταγράφονταν στο πίνακα, για να πραγματοποιηθεί στη συνέχεια η τελική επιλογή. Αποφασίστηκε το είδος των ερωτήσεων που θα χρησιμοποιήσει η ερευνητική ομάδα (ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου) και η σειρά διατύπωσης και αξιολόγησης των ερωτημάτων. Στο τέλος διαμορφώθηκε και εκτυπώθηκε το ερωτηματολόγιο από τις υπεύθυνες ομάδες μαθητών.

Επίσης, στα πλαίσια αυτών των συναντήσεων συζητήθηκε η διαδικασία καταγραφής των απαντήσεων και αποφασίστηκε το ερωτηματολόγιο να παραδίδεται στον ερωτώμενο, ο οποίος σημειώνει τις απαντήσεις παρουσία του μέλους της ερευνητικής ομάδας. Η ομάδα εξέτασε ακόμα με ποιους τρόπους θα διακινηθούν τα ερωτηματολόγια (χέρι-χέρι) και με ποιους τρόπους θα συγκεντρωθούν τα ερωτηματολόγια. Πιο συγκεκριμένα ορίστηκαν ομάδες που θα παραλάμβαναν τα ερωτηματολόγια και στη συνέχεια θα κωδικοποιούσαν και θα καταχωρούσαν τα δεδομένα. Άλλη ομάδα ανέλαβε τη δημιουργία συγκεντρωτικών πινάκων -αποτελεσμάτων και τη δημιουργία γραφικών παραστάσεων. Τέλος ορίστηκαν οι υποχρεώσεις και τα προσόντα των ερευνητών. Πιο ειδικά αποφασίστηκε ότι ο κάθε ερευνητής- μέλος της ομάδας που διακινεί το ερωτηματολόγιο οφείλει να :

1. παρουσιαστεί στον ερωτώμενο, να του εκθέσει τα κίνητρά του και την αποστολή του.
2. ζητήσει την ειλικρινή συμμετοχή του ερωτώμενου.
3. παρέχει στον ερωτώμενο οποιαδήποτε διευκρίνιση του ζητήσει.

Η ερευνητική ομάδα ετοίμασε ένα σχετικό κείμενο παρουσίασης για όλα τα μέλη που θα διακινούσαν τα ερωτηματολόγια:

" είμαστε μια ομάδα μαθητών του σχολείου 1^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών. Μαζί με την καθηγήτριά μας Αλίκη Ιγνατιάδου ερευνούμε ένα θέμα με γενικό τίτλο: έφηβοι και παρέα και θα σας παρακαλούσαμε να απαντήσετε στις ερωτήσεις μας με ειλικρίνεια. Οι πληροφορίες σας είναι ανώνυμες και απόρρητες.

Στο ενδιαμέσως χρονικά διάστημα της έκτης και έβδομης συνάντησης η ερευνητική ομάδα λειτουργώντας στα πλαίσια επιμέρους ομάδων, όπως ορίστηκε στις προηγούμενες συναντήσεις: Συγκέντρωσε τα ερωτηματολόγια, δημιούργησε συγκεντρωτικούς πίνακες των αποτελεσμάτων/δεδομένων, παρουσίασε με γραφικές παραστάσεις τα αποτελέσματα

Στην έβδομη και όγδοη συνάντηση συζητήθηκε ο καρπός της ερευνητικής εργασίας, αξιολογήθηκε η όλη προσπάθεια, εκτιμήθηκαν δυσκολίες και προβλήματα που προέκυψαν. Στο τέλος διατυπώθηκαν τα σχετικά συμπεράσματα.

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η όγδοη συνάντηση που ήταν η τελευταία συνάντηση, ήταν ουσιαστικά και η ώρα του «αποχαιρετισμού» από τη μαθητική ζωή του Γυμνασίου, εφόσον οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα φοιτούσαν στην τρίτη τάξη. Οι μαθητές εξέφρασαν τις εντυπώσεις του και παροτρύνθηκαν να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, χρησιμοποιώντας όποιο δημιουργικό τρόπο προτιμούσαν.

Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων

Ένας από τους βασικότερους παράγοντες που επηρέασε την ποιότητα των αποτελεσμάτων ήταν το γεγονός ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό έγινε παρουσία του μέλους της ερευνητικής ομάδας. Αυτό συντέλεσε, ώστε οι μαθητές, ηλικίας γυμνασίου, μέσα από τις απαντήσεις τους να προσπαθήσουν να δείξουν μια πιο ώριμη εικόνα του εαυτού τους. Δεδομένου ότι οι ερωτώμενοι ήταν κατεξοχήν μαθητές τρίτης Γυμνασίου και μάλιστα του ίδιου Γυμνασίου (αν και δεν υπήρχε τέτοιος σχετικός περιοριστικός όρος, όταν συμφωνήθηκε η ηλικία του δείγματος στον αρχικό σχεδιασμό), «κατανοείται» αυτή η προσπάθεια από μέρους των ερωτώμενων να δείξουν μέσα από τις απαντήσεις τους, μια πιο αυτόνομη προσωπικότητα. Μιας προσωπικότητας που παίρνει αποφάσεις σε θέματα που αφορούν εμφάνιση, τρόπους συμπεριφοράς με κριτήριο τα «προσωπικά δεδομένα» και λιγότερο τις επιδράσεις της ομάδας των συνομηλίκων, της παρέας. Πρέπει να σχολιαστεί ότι οι μαθητές της τρίτης Γυμνασίου είναι στη φάση που αισθάνονται ως οι «μεγάλοι» του σχολείου και άρα πρέπει να δείχνουν ανάλογη εικόνα προς τα έξω. Πιο ειδικά, παρουσιάζοντας και αναλύοντας τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώνουμε ότι στην πρώτη ομάδα ερωτήσεων που αφορούν τη συμπεριφορά και τη συχνότητα επηρεασμού από την παρέα οι μαθητές απάντησαν ότι δεν επηρεάζονται από αυτήν σε υψηλό βαθμό σε θέματα που αφορούν το ντύσιμο, χτένισμα, τις ώρες διαβάσματος, στην επιλογή των αθλημάτων, στο τι βλέπουν στην τηλεόραση. Επηρεάζονται όμως συχνά έως πολύ συχνά στον τρόπο που θα διασκεδάσουν ή στην ώρα που θα επιστρέψουν στο σπίτι τους μετά από διασκέδαση. Ίσως θα έπρεπε να γίνει ειδική αναφορά στα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση «κατά πόσο επηρεάζονται από την παρέα στο πόσο διαβάζουν για το σχολείο». Το 80% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν επηρεάζεται ποτέ ή σπάνια και δεν υπήρχε καμιά θετική απάντηση στο «πολύ συχνά επηρεάζομαι από την παρέα».

Στη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων που αφορούν αποφάσεις οι μαθητές φαίνεται ότι είναι διατεθειμένοι να ακολουθήσουν σε μεγαλύτερη συχνότητα τους κανόνες του σχολείου ή της οικογένειάς τους και να εξηγήσουν στην παρέα τους την αιτία την διαφωνία τους στην απόφαση της ομάδας να κάνει

κάτι άλλο. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι θα δεχθούν χωρίς αντιρρήσεις άσκηση κριτικής για την παρέα τους από τους γονείς τους και θα συμφωνήσουν μαζί τους. Το 77% απάντησε ότι σε περίπτωση άσκησης αρνητικής κριτικής από τους γονείς για την παρέα θα διαφωνήσει εξηγώντας γιατί ή απόλυτα θα διαφωνήσει.

Όσον αφορά την περίπτωση να αποκαλύψουν ή όχι τον ένοχο της παραβατικής συμπεριφοράς (γραφή υβριστικής φράσης στον τοίχο) στη διεύθυνση του σχολείου εδώ η απόφαση είναι σχεδόν ομόφωνη. Το 87% δηλώνει ότι συμφωνεί απόλυτα να μην αποκαλύψουν τον ένοχο και να τιμωρηθεί όλη η ομάδα. Η απάντηση αυτή είναι σύμφωνη και με την απάντηση που έδωσαν οι μαθητές στο ανοιχτό ερώτημα: «ποια είναι τα τρία βασικότερα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια παρέα, κατά τη γνώμη σου;». Το χαρακτηριστικό που δόθηκε ως απάντηση με τη μεγαλύτερη συχνότητα ήταν της «εχεμύθειας». Οι μαθητές όσον αφορά αυτό το θέμα παρουσιάζονται απόλυτοι. Το μέλος της ομάδας πρέπει να προστατευτεί, ακόμα και αν είναι ένοχος συγκεκριμένης συμπεριφοράς που δε συμφωνούν οι ίδιοι.

Τελειώνοντας με τη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων πρέπει να σχολιάσουμε την απάντηση που έδωσαν οι μαθητές στο παρακάτω δίλημμα: « Βρίσκεσαι με την παρέα σου κι ένα από τα παιδιά βγάζει ένα πακέτο τσιγάρα και προσφέρει και στους άλλους. Αρχίζεις να μην νιώθεις άνετα, επειδή δεν θέλεις να καπνίσεις. Η παρέα σου αποφασίζει να «δοκιμάσει» το τσιγάρο. Στο τέλος εσύ...». Οι ερωτώμενοι κατά 96% δήλωσαν ότι θα αρνηθούν την πρόταση να καπνίσουν και μάλιστα το 73% διαφωνεί απόλυτα σε μια τέτοια απόφαση. Ακόμα και αν στη συγκεκριμένη ερώτηση το ποσοστό που βγήκε δεν ισχύει στην πραγματικότητα στο βαθμό που δίνουν οι απαντήσεις, πρέπει να συμφωνήσουμε ότι οι σύγχρονοι νέοι (ακόμα και αν δοκιμάσουν το τσιγάρο ή το έχουν δοκιμάσει) είναι αρκετά συνειδητοποιημένοι απέναντι στο θέμα αυτό και δε θεωρούν το κάπνισμα θετική συμπεριφορά, ώστε να τη δηλώσουν στο ερωτηματολόγιο.

Στην ανοικτή ερώτηση «ποια είναι τα τρία βασικότερα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια παρέα, κατά τη γνώμη σου;» το χαρακτηριστικό που δόθηκε ως απάντηση με τη μεγαλύτερη συχνότητα, όπως άλλωστε αναφέρθηκε και παραπάνω, ήταν της εχεμύθειας. Άλλα χαρακτηριστικά είναι της ειλικρίνειας και αυτό της εμπιστοσύνης που συνδέεται σαφώς με της εχεμύθειας.

Προτάσεις και συμπεράσματα

Η εφηβεία είναι η ηλικία της αναζήτησης ταυτότητας και αυτονομίας. Η ομάδα των συνομηλίκων παίζει σημαντικό ρόλο, αφού συνήθως χρησιμεύει, για να δώσει στον έφηβο μια προσωρινή ταυτότητα, μια αίσθηση ότι ανήκει κάπου, μέχρι να αποκτήσει ο ίδιος μια διαρκή και στερεή αίσθηση του εαυτού του.

Η ανάγκη του να ανήκει σε μια παρέα συχνά κάνει τον έφηβο να προσαρμόζεται και να συμμορφώνεται με τον τρόπο σκέψης και έκφρασης των υπολοίπων μελών της ομάδας. Η λειτουργία μάλιστα κάποιων άγραφων κανόνων και αρχών (εχεμύθεια, ειλικρίνεια..) παίζει καθοριστικό ρόλο στην ίδια την «ύπαρξη» της εφηβικής παρέας. Ο έφηβος είναι πρόθυμος να συμμορφωθεί σε αυτούς τους άγραφους κανόνες και τις αρχές προκειμένου να απολαμβάνει την ασφάλεια της παρέας, ακόμα και αν αυτό σημαίνει την επιβολή κυρώσεων.

Συχνά η παρέα περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς χαρακτήρες εφήβων που φαίνεται ότι εκπροσωπούν τις διάφορες πλευρές της προσωπικότητας των εφήβων. Παράλληλα μια μεγάλη μερίδα εφήβων θέλει να διεκδικεί την αυτονομία της μέσα στα πλαίσια λειτουργίας της εφηβικής παρέας σε θέματα που αφορούν την εξωτερική εμφάνιση, επιλογή δραστηριοτήτων, λήψη αποφάσεων κ.λ.π., δηλώνοντας έτσι τη «διάθεση» τους για ωριμότητα και ενηλικιότητα.

Το να ανήκουν οι έφηβοι σε μια παρέα τους επιτρέπει να αποστασιοποιηθούν συναισθηματικά από τους γονείς τους, ώστε να μπορέσουν να ανακαλύψουν ένα δικό τους προσωπικό κόσμο. Η αυτοεκτίμησή τους μάλιστα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα τους να δημιουργούν σχέσεις και φιλίες έξω από την οικογένειά τους, διατηρώντας όμως παράλληλα την επαφή με τους γονείς τους.

Η συναισθηματική σχέση μεταξύ γονέων και παιδιού που επικρατούσε στην παιδική ηλικία αλλάζει, επειδή η ανάγκη του εφήβου να προσδιορίσει την προσωπική του ταυτότητα έρχεται σε σύγκρουση με την επιθυμία του γονιού να συνεχίσει την καθοδήγηση. Γι' αυτό η οποιαδήποτε άσκηση κριτικής από μέρους των γονέων και ειδικά σε θέματα που αφορούν τις επιλογές και τις συμπεριφορές της παρέας έχει αρνητική αντιμετώπιση από το νέο.

Ο έφηβος ταλαντεύεται ανάμεσα στην ανεξαρτησία και στην εξάρτηση. Η ανάγκη για ανεξαρτησία με κανένα τρόπο δε σημαίνει ότι δεν έχει ανάγκη από ένα σπίτι ή μια οικογένεια. Είναι σημαντικό ο γονιός να έχει την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του εφήβου και να ταυτίζεται συναισθηματικά μαζί του, αλλά παράλληλα θα πρέπει να είναι ικανός για αντιπαράθεση και να θέτει κανόνες. Οι γονείς δε χάνουν το δικαίωμα να έχουν τη δική τους σπικτική γωνία και τα όρια, οι κανόνες συμπεριφοράς πρέπει να είναι γνωστά στους εφήβους.

Η επίδραση της παρέας στον έφηβο είναι περιορισμένη σε θέματα τήρησης κανόνων του σχολείου που αφορούν την υποχρεωτική φοίτηση σε αυτό και σε θέματα σχολικής επίδοσης (βαθμός μελέτης). Όσον αφορά το δεύτερο θέμα οι έφηβοι δηλώνουν ότι οι ώρες μελέτης και άρα η σχολική επίδοση είναι θέμα που δεν αφορά την παρέα τους.

Οι νέοι έχουν εμπειρώσει σε μεγάλο βαθμό ότι το τσιγάρο δεν αποτελεί θετική συμπεριφορά και αρνούνται να δεχθούν πιέσεις στο θέμα αυτό ακόμα και από την ομάδα των συνομηλίκων τους. Υπάρχει βέβαια μια μικρή μερίδα νέων που πιστεύουν ότι με το κάπνισμα αποδεικνύουν ότι είναι «κουλ» ενώ κερδίζουν παράλληλα την αποδοχή από την παρέα τους. Στο βάθος όμως αισθάνονται ότι δε θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν το φόβο του να μείνουν μόνοι, να απορριφθούν και να αποκλεισθούν από την παρέα των συνομηλίκων τους.

Οι αντικαπνιστικές εκστρατείες στα πλαίσια του σχολείου ή της κοινότητας μπορούν να βοηθήσουν θετικά στην υιοθέτηση αντικαπνιστικής συμπεριφοράς από μέρους των εφήβων.

Σχολιασμός της διενέργειας της έρευνας

Στις συναντήσεις οι περισσότεροι μαθητές συμμετείχαν ενεργά και μάλιστα με μεγάλο ενδιαφέρον. «Απείχαν» από τις συζητήσεις και τις δραστηριότητες, που είχαν τη μορφή εργασίας ελάχιστοι μαθητές οι οποίοι έλαβαν στη συνέχεια πιο ενεργό ρόλο μέσα στα πλαίσια λειτουργίας των ομάδων. Σε γενικές γραμμές (από άποψη ποσότητας χρόνου συμμετοχής σε συζητήσεις και παραγωγής έργου) πρωταγωνίστησαν τα κορίτσια, καθώς βέβαια υπερέχουν και αριθμητικά, όμως από άποψη παρεμβάσεων συμμετείχαν στο διάλογο και στην εκπόνηση των εργασιών εξίσου αποφασιστικά και τα αγόρια. Ίσως όμως η αντιμετώπιση του όλου θέματος έγινε από τα κορίτσια με έναν πιο ώριμο τρόπο.

Ένας ιδιαίτερος ενθουσιασμός επικρατούσε στην αίθουσα στη διάρκεια των συναντήσεων και μαθητές έδειχναν διάθεση για συμμετοχή οι οποίοι σε γενικό βαθμό δε δείχνουν διάθεση για ενεργή συμμετοχή πάνω σε θέματα επεξεργασίας και συζήτησης άλλων θεμάτων. Οι μαθητές ενεργοποιήθηκαν προκειμένου να εκφράσουν είτε ομαδικά είτε ατομικά τα ερωτήματα (προφορικά και γραπτά) πάνω στα θέματα που επεξεργάζονταν με τη συγκεκριμένη οπτική. Η συγκεκριμένη οπτική γνώια αντιμετώπισης της εφηβικής ηλικίας και των θεμάτων που αφορούν αυτήν αποτέλεσε αφορμή για έντονο διάλογο αλλά και για προβληματισμό.

Δυσκολίες παρουσιάστηκαν όχι τόσο όσον αφορά την επιλογή του ειδικού θέματος το οποίο διατυπώθηκε αρκετά γενικά, ώστε να συμπεριλάβει όλες τις προτάσεις των μαθητών όσο στη ακριβή διατύπωση των επιμέρους ερωτήσεων, δεδομένου ότι αποτελούσε μια πρωτόγνωρη διαδικασία για τους μαθητές. Όσον αφορά τη διατύπωση του τελευταίου ερωτήματος ανοικτής μορφής, αν και έγιναν υποδείξεις από μέρους της εκπαιδευτικού να πάρει μια άλλη μορφή (με προτίμηση αυτής της μορφής προτάσεων), πρέπει να διευκρινισθεί ότι ήταν αποτέλεσμα ομόφωνης πρότασης των μελών της διερευνητικής ομάδας.

Μικρή ασυνέπεια παρουσιάστηκε όσον αφορά τη τήρηση του χρονοδιαγράμματος, δεδομένου ότι κάποιοι μαθητές χρονοτριβούσαν στην επιστροφή του ερωτηματολογίου.

Ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα, το οποίο συζητήθηκε και από τους μαθητές, εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι ερωτώμενοι προσπαθούσαν να παρουσιάσουν σε κάποια σημεία του ερωτηματολογίου μια «καλή εικόνα» του εαυτού τους, δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο συμπληρωνόταν παρουσία του συμμαθητή τους που συμμετείχε στη διερευνητική ομάδα.

Κλείνοντας θα πρέπει να αναφερθούμε στο οικείο και φιλικό κλίμα που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της ερευνητικής ομάδας και στο αίσθημα ικανοποίησης των μαθητών και της καθηγήτριας μετά την ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας

Βιβλιογραφία

Βούρα Ν., Ελευθεριάδου Μ., Χατζηελευθερίου Μ., στο περιοδικό «Προσέγγιση», περιοδική έκδοση ενημέρωσης και έκφρασης του ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου, αριθμός τεύχους 26-27, έτος 2002

Ελευθεριάδου Μ., Οι αλλαγές στη ζωή της οικογένειας, Κατερίνη 2003

Καψάλης Α., Παιδαγωγική ψυχολογία, εκδοτικός οίκος Αφων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1984